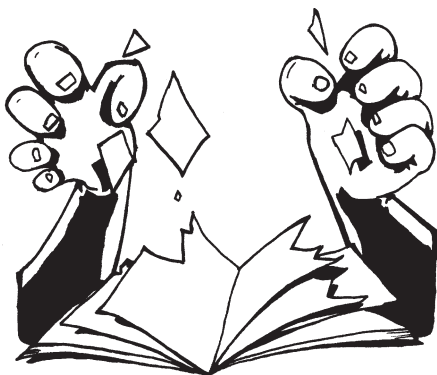

Arvostelut

Toim. Ville Hänninen

Arto Paasilinna - Hannu Lukkarinen:
Karvainen kamaripalvelija
WSOY

Myönnän, että muutamakin uudempi Paasilinnan romaani on jäänyt lukematta. Esimerkiksi tämän kirjan alkupe-
räisversio "Rovasti Huuskosen petomai-
nen miespalvelija". Paasilinna on keksi-
nyt menestyksekkäät pari-kolme juo-
niformaattia ja sorvaa vuosittain niihin
soveltuvat hahmot.

Eikä hän mikään tyhmä mies ole,
vaikka antaakin Ere
Kokkosen sohlata
kirjoistaan elokuvan
tapaisia. Sarjakuvia
Paasilinna osaa ar-
vostaa, ja varsinkin
Lukkarisen rehe-
vän jyrkää, paksu-
viivaista kuvallista
ilmaisua.

Lentävän kirves-
miehen Ronkoteuk-

sen tarinan jälkeen on siirrytty lähemmäs
nykypäivää, ainakin ajallisesti. Muuten
juonikuvio voisi olla vaikka 1930-luvun
kotimaisesta elokuvasta. Työssään
viihtymätön toisinajattelija löytää uudel-
leen yhteytensä luontoon, kaiken elämän
kehtoon, jossa hongat humisevat ja va-
paa on vain umpihanki. Toisinajattelijat,
viherhip-pelöt ja muut pellet sotketaan
suohon. Naisten tehtävä on ihailla ja tu-
kea kaikin keinoin jässikkämäistä sankar-
ia.

Uskonsa ja nalkuttavan eukon kanssa
kärvistelevä rovasti Lukkarinen saa
seurakuntalaisiltaan lahjaksi karhun-
pennun. Tietenkin Perhana-pennusta
kasvaa inhimillisempi ja moniulot-
teisempi hahmo kuin monista muista kir-
jan henkilöistä. Heikot sortuu ja jätkät
heiluu. Tähtitieteellä kirkastettu pappis-
mies ja aikuistuttuaan uudelleen Per-
keleeksi ristitty karhu pääsevät suoma-
laisen sisun ja viinan voimin vaikutta-
maan koko maailman kohtaloon. Uskon-
puhdistus viimeistellään karhunkäpälän
rotevalla heilautuksella, joka viskoo niin
liperilasset, pannunmyssyn käyttäjät kuin
rättipäätkin ruotuun. Vipattamaan pääs-
syt maailman akseli painetaan väkisellä

takaisin suoraksi.

Lukkarisen piirros tuo ilmavuutta Paa-
silinnan aika ajojin tunkkaiseksi käyvään
äijäproosaan. Tarinan ensimmäisillä si-
vuilla tyyli on vielä vähän haussa, var-
sinkin ihmishahmojen kohdalla. Karhut
Lukkarinen on tavoittanut täydellisen
oikein. Perhana/Perkele on luontevan ja
alati sympaattisen oloinen matkiessaan
taitavasti ihmisten toimia. Ördäävä ro-
vasti ei herätä yhtä paljon myötätuntoa.

Teksti ja kuva ovat vielä paremmin
tasapainossa kuin Ronkoteuksessa, jos-
kaan koneladonta ei taaskaan tee oike-
utta piirrokselle. Harmillista on myös
viivan ajoittainen pikselöityminen. Painojälkikin on varsin mustaa, joten kir-
ja kannattaa lukea hyvin valaistussa pai-
kassa että yksityiskohdista saa selkoa.
Lukkarisen tummanpuhuva kuvaker-
ronta tuo hakematta mieleen italialaisen
mustan sarjakuvan parhaimmiston.

Karvainen kamaripalvelija on esi-
neenäkin jäpäkkä teos, joka tuo mainiosti
esille molempien tekijöidensä ilmaisu-
voimat, niiden ulottuvuudet kuin
rajallisuudenkin.

Vesa Kataisto

Rovasti Huuskonen
saarnaamassa
Perkele-karhun
kanssa.

Katsuhiro Otomo:
Akira 9-10
Suomennos Juha Ahokas
LIKE

Like on ottanut uusintapainokset tähän mennessä ilmestyneistä Akira-sarjakuvista ja jatkanut sarjaa kahdella uudella osalla. Uusi julkaisuformaatti on aiempaa kehnomp. Yksiväriset pastellikannet ja pienempi koko saavat lopputuotteen näyttämään halvalta, paitsi että ne ovat hinnaltaan kolminkertaisia verrattuna kioskeilta löytyvään halpismangaan. Vaikkei Katsuhiro Otomon pikkutarkka kynänjälki varsinaisesti kärsikään pienemmästä koosta, ansaitsi yksityiskohdainen taide mahdollisimman suuret puitteet.

Voi kuitenkin olla tyytyväinen, että Like julkaisee edelleen Otomon klassikkosarjaa. Kymmenennessä kirjassa maineikas tieteissarjakuva lähestyy jo loppunäytöstään, kun Neo-Tokion raunioista kamppailevat ryhmittymät käyvät taisteluun suunnattomien psyykkisten voimiensa alla ponnistelevaa Tetsuota ja ilmeisen kaikkivoipaa Akiraa vastaan.

Akira on esimerkillistä toimintasarjakuvaa. Otomon ruuduissa on paitsi yksityiskohtia, myös verratonta energiaa, liikkeen ja painon tuntua. Kymmenennen pokkarin päättävä taistelu lentotukialuksen kannella on todellinen riemu näytös. Kahden superihmisen paikoessa

Akira Neo-Tokion raunioilla.

suihkuhävittäjiä toisiaan päin kuin leluja huomaa ihmettelevänsä, miksei vastavaa ole nähty yhdysvaltalaisessa supersankarisarjakuvassa, jossa moiset voimafantasiat ovat arkipäivää.

Siinä missä mangan entinen mestari Osamu Tezuka sai vaikutteensa Disneyltä, uusi mestari Otomo vaikutti nuorena eurooppalaisista tekijöistä. Vaikka Otomon kuvissa voikin aistia muun muassa Moebiuksen kosketuksen, Akiran eepisen tarinan ytimessä on japanilai-

selle fiktiolle ominainen teema: maailman kohtalosta päättävät lapset, joiden käytössä on voimia, joita nämä eivät kykene hallitsemaan. Otomo heijastelee sukupolvien välistä kulttuurikuilua, joka on erityisen syvä juuri Japanissa. Toisaalta Akira on vertauskuva yleisestä maailmanlopun pelosta: joukkotuhoaseita hallitseva ihmiskunta on edelleen vain itseään suuremmilla asioilla leikkivä lapsi.

Otto Sinisalo

Young You Lee:
Kill me, kiss me 1
Suomennos Antti Grönlund
PUNAINEN JÄTTILÄINEN

Taas menevät sukupuoliroolit riemukaasti sekaisin itämaisessa sarjakuvassa. Kill me, kiss me -manhwassa Taeyeun-tyttö ihastuu söpöön mallipoika Kuniin, joka käy samaa koulua kuin Taeyeunin miespuolinen serkku. Kuinka ollakaan, serkukset ovat sukupuolestaan huolimatta lähes samannäköisiä, ja kappas: serkut vaihtavat rooleja viikoksi, jotta pojaksi naamioitunut Taeyeun pääsisi lähemmäksi ihastustaan. Romanttiset haaveet kuitenkin karisevat, kun poikatyttö törmää Kaun-kovikseen ja tämän jengiin, johon Kun tietysti kuuluu.

Jos pystyy antamaan anteeksi Young You Leen tarinan epätodennäköisen kimurantin alkuasetelman, on Kill me, kiss me sängen mainiota romanttista hömppädraamaa. Leen hahmoissa on tunnistettavaa teini-ikäisten temperamenttia, epävarmuutta ja arvaamattomuutta. Ne ovat aggressiivisia, herkkiä ja pikkumaisia. Hupsun roolileikkijuonen

alta löytyy nuorille lukijoille samastumiskohteita. Leen piirrosjälki on hyvää keskitasoa, yllätyksetöntä mutta lajityypissään toimivaa.

Riemastuttavinta sarjakuvassa on ennakoluuloton suhtautuminen seksuaalisuuteen. Pojat ja tytöt ihastuvat pojaksi pukeutuneeseen tyttöön, pojat ihastuvat toisiinsa ja ristiinpukeutuminen onkin oikeastaan ihan kivaa. Nuorten seksuaalisuus on kestokivulias aihepiiri, joten on ilahduttavaa lukea teineille suunnattu sarjakuva, jossa hahmot ovat kaikki yhtä

androggynejä. Lopulta sukupuolella ei ole mitään väliä, tunteella vain.

Kill me, kiss me on myös ensimmäinen suomeksi julkaistu nuorten manga tai manhwa, joka ei tarvitse fantasiaelementtejä käsitelläkseen teemojaan. Paljon puhuttu itämaisen sarjakuvan lajityyppien kirjo alkaa näkyä jo täälläkin, vaikka kohdeyleisö on edelleen teini-ikäistä.

Otto Sinisalo

Suuria tunteita K2 - Kill me, kiss me -lukiolaismaailmassa.

Vuonna 1920 satoja brittisotilaita ja paljon useampia irakilaisia kuoli, kun brittiarmeija kukisti kapinan brittikomentoa vastaan. Valtaan nostettiin tarkkaan valittu "Irakin kuningas". Uusi monarkki allekirjoitti oitis brittiläisten ja amerikkalaisten öljy-yhtiöiden kanssa sopimuksen, joka antoi niille oikeuden hyödyntää Irakin kaikkia öljyvaroja 75 vuotta pikkuruista rojaltaa vastaan.

Joel Andreas:
Koukussa sotaan
Suomennos Petri Stenman
LIKE

Kilpailu maailman huonoimmasta sarjakuvapiirtäjistä on lopultakin ratkennut. Pankaa nimi mieleen: Joel Andreas. Koukussa sotaan -sarjakuvapamfletin kirjoittaja on jostain syystä halunnut myös kuvittaa sanomansa. Ikävä kyllä raapustukset ovat niin kliseisiä ja voimattomia, että ne syövät tekstin tehoa.

Teksti sinänsä on selvää pässinlihaa, peruskirjanen amerikkalaisesta "kutsu-muskohtalosta", joka saa Yhdysvaltain

ulkopoliittisen johdon presidentistä, hänen nimittämänsä hallituksen ministereistä ja senaatin tai kongressin johtavasta puolueesta riippumatta pyrkimään sille tärkeiden maiden ja alueiden hallintaan, lähes hinnalla millä hyvänsä. "Marssimme käy valtamereltä valtamerelle. Se on valkoisen rodun kohtalo", tokaisi Marylandin kongressiedustaja William F. Giles aikoinaan.

Aiemmin muun muassa Rockefellerin perheestä ja lakkoilusta albumit tehneen Andreasin Koukussa sotaan voisi olla nimeltään myös Imperialistinen USA aloittelijoille. Intiaanisodista Irakin sotaan etenevä, teollisuuden ja ulkopoliiti-

Koukussa sotaan -sarjakuvapamfletin kirjoittaja Joel Andreas kuvitti itse tekstinsä ikävän kliseisesti ja voimattomasti.

kan kytköksiä painottava kuvasarja-pamfletti tarjoaa johdatuksen aiheeseen samalla tavalla kuin vaikkapa Marx aloittelijoille tai Freud aloittelijoille. Kysyntää tällaisille perustietopaketeille tuntuu löytyvän, mutta silti on pakko ihmetellä, miksi. Jos kerran on kiinnostunut amerikkalaisen ekspansiivisen ulkopoliittikan historiasta, miksei saman tien lukisi William Blumin Roistovaltiota tai Noam Chomskyn tuotannon mitä tahansa ni-dettä?

Albumi kärsii myös siitä, että Yhdysvaltojen vallankäyttöä ja sotariippuvuutta kohtaan kriittisiä kirjoja on viime vuosina kirjoitettu ja suomennettukin valtavasti. Ainakaan meillä aiheesta ei ole vaiettu. Niinpä esimerkiksi eurooppalainen kolonialismi ja sen heijastuminen nykyiseen maailmantilanteeseen olisi huomattavasti tuorempi kiistakirjan tai sarjakuvatietopaketin aihe.

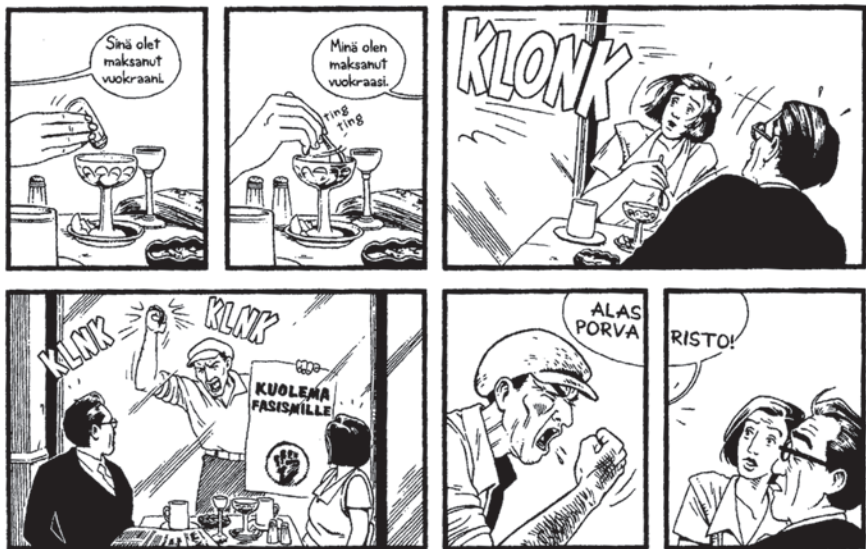
Ville Hänninen

Jason Lutes:
Berliini — Kivikaupunki
Suomennos Hannu Tervaharju
LIKE

Jason Lutesin historiallinen draama on yksi vuoden käännessarjakuvatapauksista. Lutesin edelleen keskeneräisen trilogian ensimmäinen osa kuvaa Berliinin kuohuntaa vuodesta 1928 alkaen tarkasti mutta inhimillisesti.

Jos kärjistetään, Weimarin tasavallan aikaisessa Berliinissä ratkaistiin koko Euroopan tulevaisuus, kun natsiliike heräsi täyteen voimaansa. Poliittiset liikkeet taistelivat elintilasta samalla kun taide ja kulttuuri kukoistivat kaupungin dekadentissa ilmapiirissä. Vallankumous oli paitsi ilmassa myös kaduilla.

Tässä otollisessa miljöössä Lutes liikuttaa hahmojaan suvereenisti, näyttäen kaupungin lukijoille heidän perspektiiveistään. Weimarin Berliinin monia kasvoja todistavat kyynistynyt toimittaja, ensimmäistä kertaa kaupungin näkevä taideopiskelija, juutalaisperheen poika, poliittisiin liikkeisiin mukaan tempautuva köyhälistöperhe ja vaihteleva joukko sivuhahmoja. Missään vaiheessa Lutes ei yritä sanella lukijalle tapahtumia jumalkertojana, vaan jättää tilaa tulkita.

Jason Lutes käyttää tehokkaasti sarjakuvan keinoja.

Sarjakuvapiirtäjänä Lutes on vai-kutteiltaan perin eurooppalainen. Ensivilkaisulla Berliinin sivut ovat kuulaan selkeitä ja helpopolukuisia. Lutes kuitenkin lataa kuvansa merkityksillä ja rikkoo tehokeinona perinteistä sivurakennetta. Hän valjastaa käyttöönsä myös sarjakuvaelementeistä epämuodikkaimman, ajatuskuplat. Niiden kautta Lutes päästää lukijan hetkeksi hahmojen pään sisään kirjoittamalla assosiaatioiden kautta vir-

taavaa, tunnistettavaa ajatuksenjuoksua.

Berliini on teos, jollaisia sarjakuva tai-teena tarvitsee lisää. Sen lisäksi, että Lutes käyttää yksin sarjakuvalla ominaisia keinoja kertomaan tarinansa, sisältönsä painossa Berliini kilpailee menestyksekkäästi parhaiden historiallisten romaanien kanssa.

Otto Sinisalo

Hullu kaunotar ja lempeä hirviö kohtaavat.

Marc Malès:
Rumuus ja hulluus
Suomennos Ville Keynäs
LIKE

Ranskalainen Marc Malès (s. 1954) aloitti sarjakuvapiirtäjän uransa jo 1970-luvulla, Metal Hurlant -lehdessä. Sitten hän on tehnyt useita albumeja muun muassa Glenat-kustantamolle. Tunnetuimpiin lukeutuu François Corteggianin kirjoittama De Silence et de Sang -mafia-sarjakuva, jonka kolme ensimmäistä albumia Malès piirsi.

Rumuus ja hulluus on miljööltään ja lähtökohdiltaan kiinnostava tarina

kahdesta erilaisesta ihmisestä, joita yhdistävät yksinäisyys ja erilaisuuden tunne. Lloyd Goodman on sairaalloisen ruma mies, joka teki menestyskään uran radio-äänenä mutta päätti eräänä päivänä lopettaa työnsä ja kadota jäljettömiin. Kaunis Helen puolestaan kärsii kuolleen kaksoissarensa aiheuttamasta traumasta. Hullun kaunottaren ja lempeän hirviön kohtaaminen muuttaa molempien elämän suuntaa.

Tarina sijoittuu 1930-luvun Yhdysvaltoihin. Miljöö onkin etevästi kuvattu. Samaten Malès kuvaa uskottavasti radion merkitystä ajan tärkeim-

pänä viihteen ja informaation välittäjänä, joka teki samettiajanista julkimoita.

Ikävä kyllä Malès ei ole mikään Didier Comès tai Hugo Pratt. Hän piirtää ihmiskasvoja kovin kankeasti. Vaikka kerronta on sujuvaa ja ruuduissa mukavasti ajalle ominaisia detaljeja, kokonaisuutta vaivaa puisevuus. Silti Rumuutta ja hulluutta lukee mielikseen. Vaikka tarina liikkuu välillä uskottavuuden rajoilla, Malèsin luomassa maailmassa viihtyy. Vielä kun tarinan nimikin olisi parempi...

Ville Hänninen

Ilpo Lagerstedt:
Masi — kentällä ja kasarmilla
RECALLMED

Jokainen suomenkielinen tietokirja sarjakuvasta on tietysti periaatteessa iloinen uutinen. Silti on pakko ihmetellä, mikä on saanut erityisesti lääketieteelliseen kirjallisuuteen erikoistuneen Recallmedin julkaisemaan kirjan Masista. Toki sarja on edelleen suosittu, mutta aika monelle muulle aiheelle löytyisi tässä maassa enemmän kaikupintaa.

Rakenteeltaan ja tyyliltään Masi — kentällä ja kasarmilla muistuttaa Lagerstedtin edellistä teosta Minä Tex Willer (Jalava, 2001). Uskomattoman pitkät tapahtumaja hahmokuvaukset lomittuvat henkilökohtaisten havaintojen ja puolinaisten kontekstualisointiyritysten kanssa. Kokonaisuus jättää hajanaisen vaikutelman.

Vaikka kirjan rakenne ontuu, Lagerstedt tekee paikoitellen hyviä huomioita. Hän on esimerkiksi pannut merkille, että Masin suosiossa tapahtuu piikki aina kun kansakunta lähtee sotaan. Suosituimmillaan sarja on ollut vuonna 2004, jolloin USA soti täyttä pahkaa Irakissa. ”Vanhoilliset pitävät Masista, koska hän on sotilas. Liberaalit pitävät Masista, koska hän ei lähdä sotaan”, Lagerstedt kiteyttää.

Hän muistuttaa, että koko sarjan syntytarina on sidoksissa sotaan. Alun perin vuonna 1950 syntynyt Masi oli yliopistofuksi, jonka aika kului luentojen välttelyyn, tipustamiseen ja hauskanpitoon. Sarjaa julkaisi kuitenkin kuuden kuukauden jälkeen vain 25 lehteä, joten jotain oli tehtävä. Masi värväytyi vuonna 1951 armeijaan, ja pian jo satakunta lehteä tilasi sarjaa.

Loppu on sanomalehtisarjakuvan historiaa. Nykyään sitä ei meinaa uskoa, mutta vielä 1950- ja 1960-luvuilla Masi oli hauska sanomalehtisarjakuva. Sarja on tyypillinen pitkään ilmestynyt reliikki: jokainen vitsi ja asetelma on toistettu niin moneen kertaan, että uutta sanottavaa ei juuri jää.

Jonkinlainen listaus Suomessa ilmestyneistä Masi-pokkareista, -albumeista ja eri aikoina ilmestyneistä sarjakuvalehdistä olisi ollut tarpeen. Laiskuudesta ei ainakaan ole kyse, sillä Lagerstedt on etsinyt kiitettävän ahkerasti sarjojen ja elokuvien nimille suomalaiset vastineet sen sijaan että olisi tyytynyt helposti tarjoutuviin alku-peräisnimiin.

Ville Hänninen